

Eerst het kind, dan de leerling

'Wat heb je aan diploma's, als je als mens niet slaagt?' Die vraag komt van Esther Wokke, leraar en mentor van De Spinaker, een openbare school voor voortgezet speciaal onderwijs in Alkmaar. Zij geeft daar omgangskunde.

TEKST: MARTIN VAN DEN BOGAERT
BEELD: JOHN OUD

Esther Wokke volgde de CIOS-op-leiding, was een tijdje sportleraar, maar ging in de Texaco-pomp van haar ouders werken. 'Dat was hartstikke leuk, veel met mensen omgaan. Het was meer dan alleen een pomp. Klanten kwamen speciaal naar ons om hun pakje Marlboro te halen, of gewoon om een praatje. Het was eigenlijk een soort buurtcentrum.'

Maar drie gewapende overvallen veranderden de zaak. De eerste overvaller kwam binnen in 2004. 'Ik kan me hem nog zo voor de geest halen. Die kwam binnenrennen, zette een geweer op mijn hoofd en ik moest geld geven. De tweede keer was in 2008. Twee jonge gassies dachten wel even snel geld te kunnen halen. Toen ben ik de confrontatie aangegaan. Ik wilde ze echt even een les leren, die mafklappers. 'Wat zijn jullie nou aan het doen?', vroeg ik. Ze stamelden wat, maar het maakte vol-

gens mij wel indruk op ze. De derde keer in 2010 ben ik in gevecht geraakt met de dader. Hij maakte niks buit, maar ik kon mijn 'hobby', zoals ik mijn werk altijd noemde, daar niet meer voortzetten.'

ZELFINZICHT EN ZELFVERTROUWEN

Het onderwijs kwam weer in beeld. Eerst het praktijkonderwijs en later het voortgezet speciaal onderwijs bij De Spinaker in Alkmaar. Daar geeft Wokke nu omgangskunde, een vak dat volgens haar het verschil maakt. De kern is dat ze met haar zelfontworpen lessen haar leerlingen zelfinzicht en zelfvertrouwen geeft. 'Want wat heb je aan diploma's, als je als mens niet slaagt?'

Deze vraag is volgens Wokke extra relevant voor de jongeren in het voortgezet speciaal onderwijs. Die hebben vaak het idee dat ze niet worden gezien of gehoord, laat staan geaccepteerd. 'Ze vertellen mij dat ze zich een nietsnut voelen. Maar ik geef toch geen les aan nietsnutten! Ze durven vaak niet eens op Facebook te zetten dat ze op De Spinaker zitten. 'Ik schaam mij toch ook niet dat ik met jullie werk?', zeg ik dan. 'Ik ben juist trots op jullie. Jullie hebben tijdelijk wat extra hulp nodig, pak je kans.' Ze snappen dat heel goed, dat geeft hun vertrouwen. Mijn motto is: eerst het kind, dan de leerling. Want het gaat echt niet alleen om leren presteren.'

BOARDINGPASS

In het begin moeten de leerlingen aan haar wennen, vertelt Wokke. Vooral aan haar directe manier van communiceren

Esther Wokke: 'Het gaat echt niet alleen om leren presteren.'

De Spinaker: vertrouwen en veiligheid

De Spinaker is een school voor voortgezet speciaal onderwijs die valt onder de Stichting Ronduit voor openbaar onderwijs in de gemeente Alkmaar. Het vak omgangskunde past in de visie dat de ontwikkeling van de leerling afhangt van de goede relatie met de docent.

'Met aandacht zorgen wij voor jongeren, omdat zij recht hebben op veiligheid en moeten kunnen vertrouwen op volwassenen in hun omgeving. Zij hebben onvoorwaardelijke steun, hulp en coaching nodig van de maatschappij om op te kunnen groeien. Tot die maatschappij behoren wij allemaal', meldt de school.

Zie vsoalkmaar.despink.nl.

en zeer duidelijke aanpak. 'Zeker in het begin moet je ze drillen, even terug naar de basisnormen. Vergelijk het met een bootcamp. Ik hoor dan wel eens dat ze onze school op een gevangenis vinden lijken. Maar met deze groep werkt het alleen als je strak en duidelijk bent en precies laat zien wie je bent, wat de bedoeling is en wat je wel en niet accepteert. Sta stevig in je schoenen, geef aan wat moet en kom altijd na wat je zegt. Ik zet de lijnen uit en als jij

'Is omgangskunde therapie of les? Wat maakt het uit? Het werkt!'

binnen die lijnen beweegt, heb je een leuk leerzaam jaar. Laat maar zien dat je het kunt, pak je verantwoordelijkheid!'

Voor het vertrouwen en de mentale veiligheid die er in de groep moeten zijn tijdens de lessen omgangskunde en daarbuiten, vullen de leer-

lingen een 'boardingpass' met het lesdoel in. Zo zijn ze als het ware veilig aan boord. 'Alles blijft binnen de groep, dat is van levensbelang. Met speciale werkbladen mogen ze zich op hun eigen tempo sociaal ontwikkelen. Die werkbladen kunnen ze, als ze dat willen, in de vertrouwenshoed doen. Niemand leest wat erop staat, ik ook niet. En aan het einde van het schooljaar keren we die hoed om en verbranden we de werkbladen. Een rituele verbranding van alle problemen, verdriet, teleurstellingen en obstakels. Dat is heel mooi en dankbaar om te doen. Collega's vragen me weleens of omgangskunde therapie of les is. Wat maakt het uit? Ik weet het niet. Wat ik wel weet, is dat het werkt.'

MENTORUREN

Omgangskunde zou een vak moeten zijn op alle scholen in Nederland, vindt Wokke. Ze beseft dat leraren het al druk zat hebben en dat het organisatorisch onmogelijk is een extra vak in te passen. 'Maar omgangskunde past prima in de mentoruren, die - laten we eerlijk zijn - er nu toch vaak een beetje bijhangen. De mentoruren staan al op het rooster, dus dan hoeft je geen extra tijd te reserveren of uren van andere vakken af te snoepen. Ik kan me voorstellen dat mentoren denken dat het moeilijk is om omgangskunde te geven. Maar als het mij al lukt in het voortgezet speciaal onderwijs, dan moet iedereen dit toch kunnen?' ◀

Meer weten?

Ga naar het blog van Esther Wokke op onderwijscommunity.nl.

In het programma Strijders van de Noord-Hollandse zender NH Nieuws geeft Esther Wokke een pitch over omgangskunde.

Contact: Esther Wokke: 06 - 22 22 08 09, mail@2tolk.nl of via LinkedIn.

'Omgangskunde past prima in de mentoruren'